

บทที่ 5 บทสรุป

จากผลการวิจัย เรื่อง การจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลลพบุรี รายละเอียดในการนำเสนอในบทนี้ เป็นบทสรุป ภาพรวมทั้งหมดของการวิจัย เริ่มตั้งแต่ ที่มาของการวิจัย แนวคิดที่ใช้สำหรับการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย และ ผลการศึกษาตามลำดับ ตั้งต่อไปนี้

5.1 สรุปสาระการวิจัยบทที่ 1.

การวิจัยเรื่องการจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลลพบุรีเพื่อตอบคำถามว่า (1) เทศบาลตำบลลพบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวที่ความเหมาะสมในการจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีหรือไม่ (2) การจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลพบุรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีข้อดี ข้อเสีย และ มีกระบวนการอย่างไร (3) นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกอย่างไรต่อ รายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้กำหนดโดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยมีกระบวนการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ ดังนี้ (1) การสัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ ผู้นำชุมชน (2) ทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิเคราะห์ผลการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่สามารถเชื่อมโยงต่อกำลังวิจัย และ ภาระงานแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 มาเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการอภิปราย ผลการวิจัย รูปแบบของของงานวิจัย เป็นงานวิจัยงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (PAR : Participatory Action Research) ของชุมชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลพบุรี อ. เมือง จ. สงขลา สาระสำคัญของการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สาระสำคัญของบทที่ 1 ซึ่งให้เห็นที่มาของการวิจัยที่เกิดจากสาระสำคัญของบทที่ 1 ซึ่งให้เห็นที่มาของการวิจัยที่มุ่งอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทยท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้ และ การจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ทางการท่องเที่ยวเจริญขึ้น แต่ในทางกลับกันการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการทำลายคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ทำลายวัฒนธรรม ทำลายสิ่งแวดล้อม การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งที่ชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากร ดังนั้น การจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลลพบุรี จึงเป็นกระบวนการพัฒนาภาระการนำเที่ยวที่เน้น

ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการวิเคราะห์ศักยภาพภายใต้มุ่งมอง และ ประสบการณ์ของประชาชนในท้องถิ่นต่อสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในชุมชน และ ต้องการเห็นกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เกิดขึ้นภายใต้ความต้องการ และ การสนับสนุนแนวคิดจากชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม เมื่อชุมชนมีแนวทางในการจัดรายการนำเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การดำเนินการที่จะพัฒนาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวก็จะสอดคล้องความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และ จะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นที่มาของการเจริญเติบโตในด้านการท่องเที่ยวของเขตพื้นที่ดังกล่าว อันเป็นกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ สร้างงาน และ สร้างโอกาสในชุมชนในท้องถิ่นได้มีทางเลือก และ มีอาชีพเสริมจากการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนการท่องเที่ยว

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญในบทที่ 1 ที่สอดคล้องกับผลการศึกษา พบว่า

การจัดทำรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง อ. เมือง จ. สงขลา นั้น ควรจะต้องกำหนดรายการนำเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวพายเรือคัยค และ การจัดกรรยาเสื้อภูเขา การท่องเที่ยวเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน และ วัฒนธรรมชุมชนเกษตรอเนื่องจาก ศักยภาพพื้นที่มีความพร้อมและมีความเหมาะสมสมสำหรับทำกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งการจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวจะมีรายการนำเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. รายการนำเที่ยวพายเรือคัยค คลองวง

- 09.00 น. ลงเรือที่ท่าเรือ สวนประวัติศาสตร์ พลเอกเพร戎 ติณสูลานนท์
- 09.30 น. พายเรือชมป่าชายเลน เรียนรู้ระบบบินิเวศน์
- 11.30 น. รับประทานอาหารเที่ยง ที่ศาลาวิมคลองวง
- 13.00 น. พายเรือสำรวจต้นน้ำคลองวงและเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน
- 16.00 น. พายเรือกลับถึงท่าเรือสวนประวัติศาสตร์พลเอก เพร戎 ติณสูลานนท์

2. รายการนำเที่ยวจักรยานเสือภูเขา เข้าเที่ยมดา

- 09.00 น. จุดเริ่มต้น ณ บ้านศรีทirtha พลเอกเพร戎 ติณสูลานนท์
- 10.00 น. แวงชุมจุดชมวิว เรียนรู้การจัดการสวนสมรرم ภูมิปัญญาชุมชนเพื่อการเกษตร
- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง บนยอดเขาเที่ยมดา
- 13.00 น. เดินทางลงจากเข้าเที่ยมดา
- 14.00 น. แวงเรียนรู้หลักศาสนาที่วัดเขาแก้ว
- 16.00 น. เดินทางกลับ

3. รายการนำเที่ยวป่าชายเลน พายเรือคัยคคลองวง และ เรียนรู้ชุมชนเกษตร

- 09.00 น. ลงเรือ ณ สวนประวัติศาสตร์พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
 09.30 น. ชมร่องรอยเตาเผากระเบื้องโบราณ ริม ฝั่งคลองวง และ รอบทะเลสาบ
 10.00 น. พายเรือคัยค้ำมหะเลสาบ
 10.30 น. ขึ้นฝั่งเก็บยาเรียนรู้ถิ่นชีวิตชุมชน สวนสมรرم บ้านทรงไทยภาคกลาง
 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
 13.00 น. เดินทางกลับพายเรือเข้าสู่คลองวง
 14.00 น. เดินทางถึงคลองวง
 14.30 น. เที่ยวชมเส้นทางศึกษาพรมไม้ป่าชายเลนริมคลองวง สวนประวัติศาสตร์พล
 เอกเปรม ติณสูลานนท์
 16.00 น. เดินทางกลับ

5.2 สุรุปสระสำคัญบทที่ 2

บทที่ 2 เป็นการนำเสนอวรรณกรรม และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีสาระสำคัญ คือ การซึ่งให้เห็นว่า (1) ที่มาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีกำเนิดมาจากแหล่งใด และ ได้ถ่ายทอดออกมายังรูปแบบใด เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง การกำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการนำมาเป็นแนวทางในการตกลง และ สร้างความเข้าใจในการพิจารณากฎบ膛บ การท่องเที่ยวที่ปรากรภัยในพื้นที่ต่าง ๆ จากการศึกษาสุรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ดังนี้ Ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีสำนึกรักษาธรรมชาติที่ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และ แหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศ โดยนักท่องเที่ยว มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องในห้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และ เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ระบบนิเวศ และ วัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้คนในห้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากรป่าไม้ และ รักษาระบบนิเวศท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึงความสามารถ และ สร้าง กำลังใจให้กับชุมชนชนบทได้เพียงดันเอง

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษา พบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง ซึ่งประกอบด้วยรายการนำเที่ยว 3 รายการ ได้แก่ รายการนำเที่ยวพายเรือคัยค คลองวง รายการนำเที่ยวจักรยานเสือภูเขา เข้าเที่ยมดา รายการนำเที่ยวป่าชายเลน พายเรือคัยคคลองวง และ เรียนรู้

ชุมชนเกษตรยอ กิจกรรมทั้ง 3 รายการมีแนวทางการจัดการที่สอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากความหมายที่กล่าวมาในข้างต้น เนื่องจาก นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ วิธีการกรีดยางพารา ในการทำกิจกรรมการขี่จักรยานเสือภูเขา และกระบวนการเรียนรู้พรมนไม้ป่าชายเลน และ วิถีชีวิตจากชุมชนประมงชายฝั่งในการทำกิจกรรมพายเรือคายคอล่อง วง รวมทั้งกิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกษตรยอ จากกิจกรรมการพายเรือคอล่อง วงข้ามทะเลสาบไปยังฝั่งเกษตรยอ กิจกรรมทั้งสามรายการ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากในการนำเที่ยวผู้นำเที่ยวสามารถสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว และ บรรยายระหว่างการนำชม (2) วัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาพบว่า วัตถุประสงค์ของการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ จะต้องเป็นการจัดการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแก่นักท่องเที่ยว และชุมชนเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และ เป็นการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ กระบวนการมีส่วนร่วมจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้ การมีส่วนร่วมคิด การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษา พบว่า การจัดรายการนำเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง มีแนวทางในการดำเนินการที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวในขั้นตอนที่ 1 เพียงขั้นตอนเดียว คือ การมีส่วนร่วมในการคิด ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง ควรมีรูปแบบใด ในส่วนประเด็นอื่น ๆ ยังไม่มีปรากฏ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่พึ่งเริ่มต้น ดังนั้น การพัฒนาในลำดับต่อไปจากงานวิจัยขั้นนี้ ควรมีการผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลำดับต่อไปให้ครบถ้วน องค์ประกอบ (4) องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อพิจารณาเบรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลวในการจัดการท่องเที่ยวที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน และ อาจจะส่งผลกระทบในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไปอนาคต ซึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการจัดการ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการจัดการในด้านต่างอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1.1 การจัดการพื้นที่ฯ

1.2 การจัดการองค์ความรู้ที่จะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมนำเที่ยว

1.3 การจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดนำเที่ยว

1.4 การจัดการผลประโยชน์

1.5 การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยว จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม

2. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาสถานที่ ๆ จะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีปัจจัยที่ควรพิจารณา ดังนี้

2.1 ศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวจะต้องมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

2.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องสะดวกในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว และ เป็นพื้นที่ ๆ ไม่เสี่ยงในการเดินทาง

2.3 ผู้จัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้รองรับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ จะต้องมีการสำรวจจุดที่ง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ และ จะต้องทำเครื่องหมายแจ้งเตือน อันตรายต่อการเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าว

2.4 การกำหนดจุดเปลี่ยน เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม

การสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องไม่เป็นไปภายใต้การทำลาย หรือ สร้าง ความเสียหายแก่พื้นที่ทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด จะต้องมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

3.1 จะต้องสร้างกระบวนการในการทำความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวทราบถึง ผลกระทบหากไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

3.2 การกำหนดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจะต้องมีมาตรการในการรักษาความ ปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

3.3 ผู้จัดกิจกรรมจะต้องพิจารณากิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4. องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีหน่วยงาน มากว่าเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ และ ภาคเอกชน ดังนั้นการ บริหารจัดการการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การกำหนดเอกสารหลักฐานแนวทางในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของทุก ฝ่าย

4.2 การแบ่งปันภาระหน้าที่ในการปฏิบัติจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้มีบทบาทในการแสดงความคิดสะท้อนปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน

4.3 การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยชุมชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ เป็นไปในทุกกระบวนการเพื่อความโปร่งใสในความร่วมมือ

4.4 ชุมชน และ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องร่วมมือในการจัดการผลประโยชน์ และ การแก้ไขปัญหา

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง มีแนวทางในการดำเนินการที่ยังไม่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวในหลายประเด็น ซึ่งในอนาคตจะต้องใช้แนวทางองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนเป็นบรรทัดฐานในการพัฒนากระบวนการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้สอดคล้องกับรายการนำเที่ยว เนื่องจากจะก่อให้เกิดกระบวนการการทำงานเป็นทีม และ มีการกำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในพื้นที่ ๆ ชัดเจนรวมถึงการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานในโครงการ ดังกล่าว

นโยบาย และ หลักการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา
2. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากร
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดี
4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน
5. การให้ความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ในองค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และ กำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสม
6. ให้ความสำคัญในการนำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนการพัฒนาระดับต่าง ๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนการพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และ แผนพัฒนาภาค
7. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และ ประเมินการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหา และ การปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

8. มีการใช้กognomyในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และ สร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือ คู่มือการจัดการ แก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบที่กล่าวมาสามารถนำมาเป็นมาตรฐานการในการประเมินถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความล้มเหลวของพื้นที่ศึกษา

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษา พบร้า การจัดรายการนำเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง เป็นกระบวนการที่ยังขาดหลักการดำเนินงาน ตามแนวทางการดำเนินงานในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหลายประเด็น เนื่องจาก เป็นกิจกรรมที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาการ ซึ่งมีความจำเป็นที่นักวิชาการจะต้องเข้าไปช่วยในการดำเนินการต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบผลการศึกษา นำมาเปรียบเทียบกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่เป้าหมาย พบร้า มีงานที่ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ต่างประเทศ ดังนี้ (1) ชุมชนมีความคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับต่อการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และ การทำความเข้าใจในองค์ประกอบ และ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกระบวนการที่เกิดการยอมรับได้ของคนในชุมชน พฤติกรรมการรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของชุมชน และ ต่างชุมชนอยู่ในความสนใจของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีความพร้อมในการทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์บรรยาย และ นำเที่ยวแต่ประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนแหล่งข้อมูล และ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และ ชุมชนยังต้องการรูปแบบบริการที่หลากหลาย แม้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ๆ ตนเองอาศัยอยู่ และ ปัจจัยสำคัญที่เป็นคุณสมบัติของการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ทุนทางการเงิน และ ทุนทางปัญญาในการจัดการชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงาน สถาบันการศึกษา ชุมชนคาดหวังกับการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการอนรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน กับนักวิจัย ซึ่งกระบวนการดังกล่าว .shtml ให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดขึ้นในด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเจ้าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว

ผลประโยชน์จะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างเงื่อนไขความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนได้รับผลประโยชน์โดยตรง และ เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน จะทำให้การบริหารจัดการบุคลากรในชุมชนได้รับการให้ความร่วมมือจากชุมชนเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการวิจัย เนื่องจากชุมชนมีความสนใจ และ ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ ชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงการบริหารการจัดการผลประโยชน์จากการจัดทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนั้น หากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากรายการนำเที่ยวที่ได้ศึกษาชุมชนจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดการเพิ่มมากขึ้น

(7) การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสมความสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบด้วย ชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา และ ต้องมีความเข้มแข็งจริงจังกับการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการพัฒนา ชุมชนมีความสามัคคี มีการดำเนินงานภายใต้แนวทางการวิจัยที่เปิดโอกาสให้คนที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้มีบทบาทในการกำหนดวิธีการ และ การแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน การปลูกฝังแนวคิดให้กับเยาวชนในชุมชนมีผลต่อการอนรุกษ์สิ่งแวดล้อมในระยะยาว การพัฒนาความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับคนในชุมชนได้เกิดความรู้ และ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการและการบริการ การจัดการตลาด และ การประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และ การให้บริการจะต้องมีความต่อเนื่อง กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสอดคล้องกับอาชีพของชุมชนในท้องถิ่นของชุมชน และ ต้องเป็นอาชีพเสริมไม่ใช้อาชีพหลัก การสร้างกฎกติกาให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามให้ความร่วมมือเพื่อร่วงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดโครงสร้างองค์กรในการให้บริการการจัดนำเที่ยว ควรประกอบด้วย 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ประธานชุมชนคณะกรรมการที่ปรึกษา เลขา เหรัญญิก ฝ่ายจัดการการบริการการท่องเที่ยว ทำหน้าที่เรียนรู้ และ พัฒนาผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยว ฝ่ายสนับสนุน ติดตามการตลาด ดูแลความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ประเมินผล การปฏิบัติงาน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณภาพ และ มีสิ่งดึงดูดใจในระดับที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และ มีเสน่ห์ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเมื่อได้สัมผัส (8) เงื่อนไขที่ทำให้ชุมชนกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ประสมความสำเร็จนั้น มีสาเหตุมาจากการขาดมีความรู้ ความสามารถในการนำเที่ยวธรรมชาติ ประชาชนขาดความรู้

ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดเงินทุน และ ทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการด้านการท่องเที่ยว การขาดการยอมรับในการนำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้ามาในชุมชน ขาดการจัดแบ่งโครงสร้างในองค์กรที่ชัดเจนในการทำงาน ผู้นำชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจ และ ไม่ตั้งใจในการพัฒนาจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง ขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมตลาด และ การประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ขาดการรวมกลุ่มเป็นชุมชน หรือ สมาคมชุมชนแลกเปลี่ยนแหล่งทุนสำหรับใช้ในการดำเนินงาน ขาดการกำหนดภารกิจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระบบนิเวศวัฒนธรรมไม่เชื่อมโยงกับบุคลากรในท้องถิ่น การจัดสรรผลประโยชน์ไม่เป็นธรรม

สรุปผลการศึกษาจากสาระสำคัญ ที่สอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง จะต้องเร่งพัฒนาทั้งในด้านการจัดการ และ การพัฒนาบุคลากรในชุมชนเพื่อให้มีศักยภาพในการจัดนำเที่ยวได้ในรายการนำเที่ยวทุกวิถีการที่ได้ถูกกำหนดโดยชุมชนมีส่วนร่วม เนื่องจากเมื่อรายการนำเที่ยวได้ถูกนำมาใช้ในการจัดนำเที่ยวแต่เมื่อตัวแทนชุมชนเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดนำเที่ยวการดำเนินการจะไม่สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากการจัดการรายการนำเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษา จะต้องดำเนินการในการประชาสัมพันธ์ และ คิดต้นทุนในการจัดนำเที่ยวซึ่งเป็นค่าบริการแก่ตัวแทนชุมชนที่จะต้องทำหน้าที่บริการให้แก่นักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต และ เพื่อเป็นการจัดการอย่างมีโครงสร้าง ชุมชนจะต้องจัดตั้งกลุ่มในการบริการจัดการรายการนำเที่ยว และ การให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง จะต้องดำเนินการในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดรายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ดังนี้ การที่ชุมชนเข้ามาร่วมในการกำหนดรายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นกระบวนการแรกเริ่มที่จะต้องมีกระบวนการในขั้นตอนต่อไป ภายใต้องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ผู้นำชุมชนในพื้นที่ศึกษาจะต้องดำเนินการต่อเพื่อสร้างคณะกรรมการ และ ทีมงานขึ้นมาดำเนินการในการจัดการต่อไป

2. ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าการจัดรายการนำเที่ยวเป็นเพียงกระบวนการอาศัยความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ ที่มีประสบการณ์จากการสัมผัสในทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่พับในพื้นที่ แต่ในรายละเอียดเช่น ระยะเวลา ระยะเวลาที่แท้จริงในการทำกิจกรรม และ ปัญหาความถึงอุปสรรค ยังไม่ได้มีการประเมินผลจากผู้เกี่ยวข้องในหลาย ๆ กลุ่ม เช่น เจ้าของสถานประกอบการ ทางด้านธุรกิจนำเที่ยว หรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการสนับสนุน และ ร่วมมีบทบาทในการนำเสนอ และ สนับสนุนรายการนำเที่ยวที่ถูกกำหนดขึ้นให้แก่นักท่องเที่ยวในอนาคต ดังนั้นในโอกาสต่อไปควรให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการทดลองการทำกิจกรรมในรายการนำเที่ยว

3. ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม จากการศึกษาการจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลพะวง พบร่วมช่วงเวลาที่เหมาะสมมากที่สุด คือ ช่วงเวลาเช้า โดยเฉพาะกิจกรรมการพายเรือคายัค และ กิจกรรมเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนเกษตรยอ ควรดำเนินกิจกรรมดังกล่าวในช่วงเช้า เนื่องจาก สภาพอากาศในพื้นที่ ดังกล่าวค่อนข้างร้อนในช่วงเวลาเที่ยง และ บ่าย ไม่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ ในช่วงป่ายอากาศร้อน และ ลมแรง ทะเลมีคลื่น ทำให้การพายอาจจะสร้างความเหนื่อยล้าแก่นักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นผู้นำเที่ยวควรเลือกเวลาเช้าตั้งแต่ 08.30 – 10.00 น.

4. กิจกรรมการซื้อขายจัดภายนอก เช่นทางที่เหมาะสม มีหลายเส้นทางแต่ในปัจจุบัน ไม่ได้มีการจัดทำเส้นทางที่ได้มาตรฐาน ดังนั้นควรมีการศึกษาเส้นทางที่เหมาะสม และ ควรมีการคำนวณระยะเวลาที่ใช้ในการซื้อขายด้วยต้นถึงจุดหมายปลายทางให้ชัดเจน รวมถึงกำหนดจุดที่เป็นอันตราย และ จะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการซื้อขาย

5. กิจกรรมการเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน และ การเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนชาวเกาะยอ จากศึกษาพบว่า การดำเนินการในโครงการนี้ ควรมีแนวทางในการประสานงานติดต่อกันชุมชนชาวเกาะยอ เพื่อนำนักศึกษาเข้าเที่ยวชมสวนสมรرم และ เยี่ยมสถานบ้านทรงไทยโบราณเพื่อ การเรียนรู้ไว้ให้ได้มาตรฐาน และ จะต้องพัฒนาบุคคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการบรรยายให้แก่ชุมชน

6. ชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มรับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจน ทั้งในระบบโครงสร้างการดำเนินงาน และ หน้าที่ความรับผิดชอบที่ชุมชน จะต้องปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยว และ จัดทำมาตรฐานการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

7. ความมีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปสูงพื้นที่ทำกิจกรรมในสัดส่วนที่เหมาะสมกับศักยภาพที่พื้นที่ทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ ในการนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่พื้นที่ที่ใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมในการจัดทำรายการนำเที่ยว

8. ชุมชนความมีการจัดการปฐมนิเทศให้แก่นักท่องเที่ยวก่อนทำกิจกรรมทุกกิจกรรมในรายการนำเที่ยวในแต่ละรายการ เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

9. ความมีการสำรวจ และ จัดทำฐานข้อมูลในการบรรยาย เพื่อการจัดนำเที่ยวในเขตพื้นที่ศึกษาตามรายการนำเที่ยว เพื่อการพัฒนาบุคคลากรและเจ้าหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้องกับการจัดรายการนำเที่ยว และ เป็นการสร้างมาตรฐานในการทำงานให้แก่ชุมชนในการจัดนำเที่ยว

10. ความมีการสำรวจอันตรายที่อาจจะเกิดอุบัติเหตุ และ สตอร์มีพิษที่อาจจะทำร้ายนักท่องเที่ยวได้ในระหว่างทำกิจกรรมตามรายการนำเที่ยวที่ได้กำหนด

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- (1) ความมีการศึกษาเส้นทางที่ถูกกำหนด เพื่อใช้ในการซื้อจัดภาระเดินทางเข้าเที่ยมด้า และ ศึกษาจำนวนเส้นทางที่เหมาะสม รวมถึงระยะเวลาในการใช้ในการทำกิจกรรม ดังกล่าว
- (2) ความมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูล เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรายการนำเที่ยวตามที่ได้กำหนด
- (3) ควรศึกษาถึงผลกระทบต่อชุมชนในการจัดรายการนำเที่ยว
- (4) ความมีการศึกษาพร้อนไม่ที่พับในเส้นทางการจัดนำเที่ยว และ พร้อนไม่ในเขตพื้นที่ป่าชายเลน ที่พับในการเส้นทางที่ปรากฏในรายการนำเที่ยว
- (5) ควรศึกษาถึงอุบัติเหตุ และ อันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นในการจัดรายการนำเที่ยวในรายการท่องเที่ยวที่กำหนดโดยชุมชน
- (6) ควรศึกษาความพึงพอใจของเจ้าของบริษัทน้ำเที่ยวต่อรายการนำเที่ยวที่กำหนดขึ้น ในเขตพื้นที่เทศบาลพะวง
- (7) ควรศึกษาประวัติ และ ตำนานที่เกี่ยวข้องกับคลองวง และ ประวัติการใช้ประโยชน์ใน การคมนาคมของคลองวงในอดีตเพื่อเพิ่มคุณค่าคลองวง และ ข้อมูลประกอบการบรรยายในการนำเที่ยว
- (8) ควรจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ และ วิธีการฝึกการพายเรือคายัคที่ถูกต้อง

5.5 สรุปข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า การจัดรายการนำเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลลพบุรี อ. เมือง จ. สงขลา สามารถกำหนดรายการนำเที่ยวได้ 3 รายการ ประกอบด้วย รายการนำเที่ยวพายเรือคัคค์ คลองวง รายการนำเที่ยวจักรยานเลือกขา เข้าเที่ยมดา รายการนำเที่ยวป่าชายเลน พายเรือคัคค์คลองวง และ เรียนรู้ชุมชนเกษตรกิจกรรมทั้ง 3 รายการ มีแนวทางการจัดการที่สอดคล้องกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สิ่งที่ชุมชนจะต้องดำเนินการในกระบวนการขั้นต่อไปงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อให้เป็นไปภายใต้องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชน จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข และ วิธีที่จะต้องพัฒนาให้เกิดเป็นรูปธรรมภายใต้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านการจัดการ

ชุมชนจะต้องดำเนินการในการการจัดการพื้นที่ ๆ ให้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้รายการที่กำหนดให้มีมาตรฐาน และ อำนวยความสะดวกในการจัดรายการนำเที่ยว นอกจากนี้ ชุมชนจะต้องดำเนินการจัดการองค์ความรู้ ที่จะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมนำเที่ยว เช่น การจัดทำบทบรรยายเพื่อการท่องเที่ยว การกำหนดคุณสมบัติของร่างกายนักท่องเที่ยว ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนจะต้องศึกษาปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการจัดการท่องเที่ยวตามรายการที่กำหนด และ วิเคราะห์ปัญหา รวมถึง การจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดนำเที่ยวให้สำเร็จ การนำนักท่องเที่ยวเข้าร่วมทำกิจกรรมการท่องเที่ยวตามรายการที่กำหนด ชุมชนจะต้องจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวตามรายการที่กำหนด รวมถึง การบริหารการจัดการผลประโยชน์ที่จะต้องให้เกิดความเท่าเทียมกัน และ เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สิ่งสำคัญที่สุดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามรายการที่ทางชุมชนได้นำเสนอทั้ง 3 รายการ การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยว จะต้องมีการจัดการที่เหมาะสม ทั้งในช่วงเวลา และ ในสัดส่วนของจำนวนคนในการเข้าร่วมรายการนำเที่ยวแต่ละรายการ ภายใต้ศักยภาพ และ ข้อจำกัดของสถานที่ทั้งทางด้านเวลา และ ปริมาณที่เหมาะสม ทั้งนี้ชุมชนจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว

ชุมชนจะต้องพัฒนาศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนฯ ที่ถูกนำมาใช้ในการจัดรายการนำเที่ยว จะต้องพัฒนาให้มีมาตรฐานในเรื่องความสะอาด และ ในเรื่องความปลอดภัย ในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุ ที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การแสดงป้ายสัญลักษณ์เพื่อ

ซ้ายให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องสะท้อนในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว และ เป็นพื้นที่ ๆ ไม่เสียงในการเดินทาง ทางชุมชนจะต้องแสดงสัญลักษณ์ที่ปรากฏให้ชัดเจน ผู้จัดการด้านแหล่งท่องเที่ยวที่นำมาใช้รองรับการทำกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการสำรวจจุดที่ง่ายต่อการเกิดอุบัติเหตุ และ จะต้องทำเครื่องหมายแจ้งเตือนขันตรายต่อการเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าว

องค์ประกอบด้านกิจกรรม

การสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนจะต้องกำหนดชื่นภายในได้แนวทางที่ไม่เป็นไปในกระบวนการที่ส่งผลต่อการทำลาย หรือ สร้างความเสียหายแก่พื้นที่ทางการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด โดยจะต้องมีหลักปฏิบัติ ดังนี้ กิจกรรมใด ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องสร้างกระบวนการในการทำความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว ทราบถึงผลกระทบหากไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และ ชุมชนจะต้องมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ให้แก่นักท่องเที่ยว

องค์ประกอบการมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีหน่วยงานมาร่วมเป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนนโยบายหน่วยงานทั้งในภาครัฐ และ ภาคเอกชน ดังนั้น การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนจะต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน และ หน่วยงานภายนอก เพื่อประสานความร่วมมือในกระบวนการดำเนินการชุมชนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. การกำหนดเอกสารหลักฐานแนวทางในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายชุมชน จะต้องจัดเก็บ และ จัดส่งหนังสือแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฉบับ และ ทุกเรื่องในระหว่างการดำเนินการ

2. ชุมชนจะต้องแบ่งปันภาระหน้าที่ในการปฏิบัติจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้มีบทบาทในการแสดงความคิดจะห้องปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน

3. ชุมชนจะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยชุมชน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ เป็นไปในทุกกระบวนการเพื่อความโปร่งใสในความร่วมมือ

4. ชุมชน และ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องร่วมมือในการจัดการผลประโยชน์ และ การแก้ไขปัญหา

5. ชุมชนจะต้องจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการที่ถูกต้อง ภายใต้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดรายการนำเที่ยว โดยชุมชนมีส่วนร่วมในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เขตพื้นที่ เทศบาลตำบลพะวง อ. เมือง จ. สงขลา เป็นกระบวนการที่จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน และ สอดคล้องกับแนวทางในการ จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไปในอนาคต อันจะนำมาซึ่งชื่อเสียง และ รายได้ของชุมชนต่อไปอย่าง ยั่งยืน

